

مدرنیت و نقش طلاب در تبیین درست استفاده از آن در زندگی

*مریم نیک بخت¹، سیده فاطمه حسینی، سیده فاطمه ترابی، فاطمه کاظمی²

چکیده:

نیل به پیشرفت، نیازمند بهره گیری از دانش و فناوری نوین و ترکیب آن با معارف و تعالیم دینی است. دراین راستا حوزه نقش مهمی را برعهده دارد لذا با توجه به اهمیت این مساله در مقاله حاضر به این سوال پاسخ داده شد که طلاب چه نقشی می توانند در تبیین درست استفاده از مدرنیت در زندگی داشته باشند که مقاله پیش رو به روش توصیفی و با مطالعه کتب و مقالات متعدد این موضوع بررسی شده است و این نتیجه حاصل شد که بیشتر چالش های تربیتی در جامعه ما ناشی از عدم جمع بین سنت و مدرنیت است. در فرهنگ دینی ما واژه سنت و نوگرایی هرگز در مقابل یکدیگر نیستند؛ بلکه در کنار هم و مساعد یکدیگر هستند البته اگر به درستی تعریف شود و نه آن تعریفی که در غرب وجود داشته است.

کلید وژه: مدرنیت غربی، مدرنیت اسلامی، طلاب

¹ اشتغال به تحصیل سطح ۳ (کناردار مدرسه فاطمه الزهرا سلام الله علیها)

² پایه دوم، (مدرسه فاطمه الزهرا سلام الله علیها)

امروزه باتوجه به حرکت جوامع به سوی مدرنیته و تاثیر آن در همه ی جوانب زندگی انسان، این مسئله مورد توجه متفکران قرار گرفته که تعاریف متعددی از آن ارائه شده است. مدرنیته (modernity) به جامعه نوین اطلاق می شود. مدرنیته دوره ای تاریخی است که بین سده پانزدهم میلادی تا سده بیستم را در بر دارد و واجد جنبش های متعدد فرهنگی و عقلانی است. اما مدرنیته در زبان فارسی معادل واژه «تجدد» به کار می رود. و در اصطلاح به «شیوه زندگی جدید و امروزی» می گویند. مقاله پیش رو با موضوع «مدرنیته و تاثیر آن بر سبک زندگی طلاب» در صدد بررسی مفهوم دقیق از مدرنیته غربی و اسلامی است. و اینکه طلاب به عنوان مهمترین قشر فرهنگی جامعه اسلامی که رسالت تبلیغ دین اسلام را بر عهده دارند چگونه با مدرنیته و به روز بودن برخورد نمودند و مدرنیته چه تاثیری بر زندگی این طیف از جامعه داشته مهمترین مسئله ای است که در این پژوهش مورد بررسی قرار می گیرد؟ بررسی این مسئله و یافتن پاسخ مناسب برای آن از این نظر مهم و ضروری به نظر می رسد که با پیشرفت بشر و بروز تکنولوژی در هر عصر اگر یک فرد مسلمان نتواند این نو بودن را مدیریت نماید یا به انزوا کشیده می شود و یا با غفلت دچار آن شده و دچار آسیب می شود.

بیان مسأله

امروزه باتوجه به حرکت جوامع به سوی مدرنیته و تاثیر آن در همه ی جوانب زندگی انسان، این مسئله مورد توجه متفکران قرار گرفته که تعاریف متعددی از آن ارائه شده است. در تعریفی از مدرنیته برخی گفته اند مدرنیته رامیتوان مجموعه فرهنگ و تمدن اروپایی از رنسانس به این سو دانست. مدرنیته در زبان فارسی معادل واژه تجدد بکار میرود و در اصطلاح به شیوه زندگی جدید و امروزی می

گویند. مدرنیته غرب نقش دین در زندگی فردی و اجتماعی را دچار تغییر کرده اما اسلام به عنوان دین کامل به روز بودن و در زمان حال زندگی کردن را توصیه میکند و اما برای این به روز بودن اصول مشخصی تعیین کرده است. با توجه به اینکه طلاب هم به عنوان قشر خاصی از جامعه که وظیفه ترویج دین را بر عهده دارند میتوانند مفهوم درست مدرنیته را روشن نمایند و با به کارگیری آن، اسلام را به عنوان دین کامل و پایدار برای همه زمان هاء معرفی نمایند، این پژوهش در صدد این است که نقش مدرنیته را بیان نماید و این مسئله را تبیین نماید

اهمیت و ضرورت تحقیق:

مدت زیادی است که مدرنیته غرب جامعه را فرا گرفته است زیرا مدرنیته اسلامی در بطن جامعه وجود ندارد. برنامه دقیقی برای طرح مدرنیته اسلامی و ترویج آن نداریم و این در حالی است که باید برنامه دراز مدتی ایجاد کنیم. مدرنیته اسلامی برای حضور در صحنه باید در مقابل مدرنیته غرب قرار بگیرد و اگر بخواهیم سبک زندگی ایرانی را بر اساس مدرنیته اسلامی پی ریزی کنیم باید با مدرنیته غربی مبارزه کنیم بنابراین اسلام باید با تمام ابعادش درست به مردم شناسانده شود و کسانی که این وظیفه را بر عهده دارند عالمان دین هستند باید مدرنیته غربی و اسلامی را بشناسند و با هماهنگی کردن سبک زندگی خود به شیوه ی اسلام واقعی مردم جامعه را با حقیقت اسلام آگاه و آنها را با خود همراه کنند.

پیشینه تحقیق:

با توجه به تحقیق و بررسی انجام شده در حد توان، کتابی با عنوان موضوع مطرح شده یافت نشده است و همچنین با بررسی در محیط مجازی، مقاله و یا پایان نامه ایی تحت عنوان فوق یافت نگردید البته باید گفته شود در حوزه مسئله مدرنیته مطالب ارزنده ایی وجود دارد از جمله:

1. مقاله دین و مدرنیته {از مدرنیته اسلامی تا مدرنیته مدرن} نوشته ابوالقاسم فنایی

2. مقاله نقش مدرنیته در توسعه بنیادگرایی در جهان نوشته دکتر حسین هوشنگی

3. اسلام و نیازهای زمان نوشته استاد متفکر شهید مرتضی مطهر

سوال اصلی:

نقش طلاب در تبیین درست بکارگیری از مدرنیته در زندگی چیست؟

سوالات فرعی:

1. مدرنیته از نگاه غرب چگونه است و آسیب های ناشی از آن چیست؟

2. مدرنیته از نگاه اسلام چیست و تاثیرات آن بر سبک زندگی چگونه است؟

3. نقش طلاب در تبیین درست بکارگیری مدرنیته بر زندگی چگونه می باشد؟

فرضیه های تحقیق:

1. به نظر میرسد که بخاطر عدم آگاهی مردم نسبت به مدرنیته اسلام مردم به سمت مدرنیته غرب

میروند

2. ممکن است با شناسایی مدرنیته اسلامی و آگاهی آنان نسبت به مدرنیته غرب که ضد اسلام است

گرایش افراد به مدرنیته اسلام بیشتر شود

3. احتمالاً طلاب نقش بسزایی در تبیین درست بکارگیری مدرنیته بر زندگی دارند.

گفتار اول: مدرنیته در غرب

مفهوم شناسی مدرنیته

مدرنیته از واژه لاتین **modernus** مشتق از **modo** به معنای اخیر گرفته شده است. به نوعی میتوان آن را تقابل ویژگیهای کهن و نو، قدیم و جدید نیز تعریف کرد، اما در خصوص تاریخ پیدایش، تکوین و تکامل مفهوم مدرن و مدرنیته به عنوان یک ایده یا نظریه باید گفت در زمان سقوط امپراتوری روم در قرن پنجم میلادی در بستر فرهنگ غرب ظهور کرد. برخی نخستین جوانه های پیدایش مدرنیته را به رنسانس قرن دوازدهم نسبت میدهند. (بررسی تطبیقی مدرنیته، عقلانیت و معنویت از دیدگاه امام خمینی و میشل فوکو) با تاکید بر انقلاب اسلامی ایران، سید غلامرضا دوازده امامی - پرویز جمشیدی مهر و نصیبه عبدی پور، فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات انقلاب اسلامی، سال دوازدهم، 1394 ش، شماره 42، ص 247) در تعریفی از مدرنیته برخی گفته اند مدرنیته را می توان مجموعه فرهنگ و تمدن اروپایی از رنسانس به این سو دانست. یا آن را امروزی یا نوآوری (تجدد) نامید. همچنین آن را به مثابه رویکردی فلسفی و اخلاقی برای شناخت امروز و رویکردی در جهت گسستن از سنت ها تلقی نمود. همچنین گفته اند مدرنیته دریافت ذهنی نو از جهان هستی، زمان و تحول تاریخی است. به عبارت دیگر مدرنیته ذهنیت را در نظر دارد و پدید آورنده یک حالت و روحیه است. بدین گونه مدرنیته مشخصه و صفت عصر جدید است. معادل فارسی که برای اصطلاح مدرنیته به کار برده می شود، تجدد است. (مقاله مدرنیته چیست؟: برگرفته از zshariati.blog.ir)

مفهوم اصطلاحی مدرنیته

اصطلاح «مدرن» از ریشه ی لاتین **modo** اقتباس گردیده است. این واژه در ساختار اصلی و ریشه ی خود به مفهوم «به روز بودن و یا در جریان بودن است. فرهنگ جامع علوم سیاسی در شناسایی خود از "مدرنیسم" چنین بیان می دارد که مدرنیسم یا نوگرایی، تلاش در جهت هماهنگ ساختن نهادهای سنتی با پیشرفت علوم و تمدن است که مدرنیسم نموده های بیرونی تمدن جدید غرب است و مدرنیته، عناصر درونی

نتایج:

- 1- فن آوری مدرن، پدیده‌ای خنثی و بی‌طرف نیست، بلکه نماینده مدرنیته غرب است که ایدئولوژی و ارزش‌های نظام سرمایه‌داری و فرهنگ غرب را با خود به همراه دارد .
- 2- با هدف جهانی‌سازی و فراگیر کردن اندیشه غرب، در پی تغییر فرهنگ و تمدن‌های دیگر است.
- 3- خانواده که مهم‌ترین رکن نظام اجتماعی است، در جامعه ما بر پایه ارزش‌ها و باورهای سنتی و دینی شکل گرفته و کارکردها و ساختار آن را مشخص و نهادینه ساخته است
- 4- این نهاد مهم در رویارویی با فن آوری‌های مدرن و ارزش‌ها و فرهنگ آن، دچار چالش و آسیب شده است.
- 5- به علت محدودیت آدمی و عدم غایت اندیشی او و نادیده گرفتن وجه معنوی و روحانی آدمی، نه تنها زندگی مادی بشر تأمین نگردیده، بلکه شاهد بوجود آمدن ناهنجاری‌های اجتماعی، روانی و شیوع سرخوردگی و افسردگی در جوامع مدرن هستیم.
- 6- با پرهیز از پرداختن به شناخت وضعیت جدید دنیا نمی‌توان اقتضائات شرایط فعلی را از بین برد و مرزهای دینی و فرهنگی را مصون از آسیب‌ها پنداشت.
- 7- بینش باز و عمیق دینی و علمی طلاب و پاسخ‌گویی به نیازهای فطری جوانان و نوجوانان می‌تواند این مخاطبان را جذب اطلاعات دینی و عقیدتی کند

راهکارها و پیشنهادها

1. آموزش خانواده‌ها برای استفاده از فن آوری های مدرن و دادن اطلاعات لازم به آنان درباره آسیب‌ها و چالش‌های پیش رو، باید یادآور شد که مزایا و فواید فن آوری های مدرن، دیدنی و چشم‌گیر، اما آسیب‌ها و چالش‌های آنها پنهان و خاموش است.
2. تقویت ارزش‌ها، باورها و اعتقادات دینی و معنوی در خانواده ها با تبلیغ درست از دین توسط مبلغین
3. در حیطه ان موضوع می توان مقالات کاربردی و تطبیقی خوبی میتوان ارائه داد. از جمله چگونگی مدیریت مدرنیته توسط دینداران
4. ارائه مقاله با موضوع «بررسی شبهات مطابقت اسلام با نیازهای زمان» کاری وسیع تر از کتاب استاد مطهری از جهت مصداقی
5. بررسی تکنولوژی های بروز و تأثیر آن در زندگی ، آسیب شناسی و ارائه راهکار

- 1- آلن تورن، 1380، نقد مدرنیته، ترجمه: مرتضی مردیها، تهران: گام نو
- 2- جهاننگلو، رامین، موج چهارم، ترجمه منصور گودرزی، نشر نی، چاپ 1384، ص 71-72، برگرفته از ویکی پدیا، دانشنامه آزاد، گرفته شده در 96/8/9
- 3- حسینی خامنه ای، سید علی، فضای مجازی از نگاه رهبر معظم انقلاب،
- 4- زرشناس، شهریار، مبانی نظری غرب مدرن، تهران: کتاب صبح، 1381، برگرفته از مجله پاسدار اسلام، دی ماه 1382، شماره 265
- 5- عالم زاده نوری، محمد، سیمای آرمانی طلبه در نگاه مقام معظم رهبری، 91، قم: بوستان کتاب، چ ششم
- 6- علی اکبری، حسن، تهاجم فرهنگی از دیدگاه آیات، روایات و فقه، 75، سازمان تحقیقات و خودکفایی بسیج
- 7- قائمی، علی، اسلام و مدرنیسم، قم - انتشارات ارشاد
- 8- گروه نویسندگان دانشگاه باقر العلوم علیه السلام، حوزه و روشن فکری، قم: موسسه بوستان کتاب، 1389، چ دوم
- 9- مطهری، مرتضی، اسلام و نیازهای زمان، تهران: صدرا، 1362، ج 1
- 10- موظف رستمی، محمد علی، تجارب مبلغین در خصوص جذب نوجوان و جوان به مسجد، 87، قم: دارالمعارف
- 11- میرزایی مقدم، داود، مبلغان دینی و مخاطب شناسی، 87، قم: دارالمعارف

12- هودشتیان ، عطا ، مدرنیته ، جهانی شدن و ایران، تهران: نشر چاپخش، برگرفته از ویکی

پدیا ، دانشنامه آزاد، گرفته شده در 96/8/9

13- پارسانیا، حمید، مقاله مدرنیته در ایران، سایت رسمی پارسا نیا، 1393

14- خانیکی، هادی و حمید عابدی تاثیر اینترنت بر نگرش فرهنگی روحانیون ، فصلنامه

انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات ، دوره 10 ، شماره 36 ، پائیز 93

15- رحیم پور ازغدی ، حسن، اسلام و مدرنیته ، حسن برگرفته از پایگاه اطلاع رسانی

شهید آوینی

16- رمضانخانی ، حبیب ، مقاله مدرنیته و تأثیرات مخرب آن ، آذر 1392

17- فنایی ، ابوالقاسم ، مقاله :دین و مدرنیته:از «مدرنیته ی اسلامی» تا «اسلام مدرن

18- قربانی گلشن آبادی، محمد ، سایت <http://www.aftabir.com>، 7 آذر 1388، روزنامه

رسالت

19- کدیور ،محسن ، اصول سازگاری اسلام و مدرنیته، قرائت شده در سمپوزیوم بین المللی

20- محسن زاده ،محمد جواد ، مقاله جایگاه رسانه در ترویج دین در بین عموم مردم بویژه

جوانان ، برگرفته از دو فصلنامه علمی ، اختصاصی دین و دینداری ، سال اول ، شماره اول ، پائیز و

زمستان 95

21- معارف ، علیرضا ، شاخصه های سبک زندگی اسلامی و غربی ، برگرفته از سایت رجانیوز

91/8/1

22- نصر حامد ابوزید ، مقاله مدرن کردن اسلام یا اسلامی کردن مدرنیته؛ ترجمه _روح الله

فرج زاده ، قرار داده شده در تاریخ 87/4/5)

23- نصیری، منصور، پیامدهای منفی مدرنیسم چیست ، برگرفته از سایت آفتاب

- 24- وزینی ، علی ،مقاله تبلیغ دین اسلام در دنیای نوین ، برگرفته از ماهنامه اطلاع رسانی ،پژوهشی،آموزشی مبلغان ، شماره148، دی وبهمن 1390
- 25- همایون مصباح، سید حسین ،مطهری و نظریه ی سازگاری اسلام و مدرنیته منابع مقاله : فصلنامه اندیشه حوزه، شماره58
- 26- هوشنگی، حسین، نقش مدرنیته در توسعه بنیاد گرایی در جهان اسلام، 1389، ص -181
(210)
- 27- یآوری وثاق، مهدیه ، آسیب شناسی فرهنگی فن آوری های مدرن در خانواده و نقش رسانه های جمعی ، فصلنامه رسانه و خانواده شماره 4
- 28- بیانات مقام معظم رهبری در جمعی از اساتید و فضلا و مبلغان و پژوهشگران حوزه های علمیه کشور، 1386/8/9
- 29- روزنامه رسالت ، برگرفته از پرتال جامع علوم انسانی
- 30- شریعتی، زهره ،مدرنیته چیست؟.برگرفته از zshariati.blog.ir،وبلاگ تخصصی ادیان شرق
- 31- تیلر محمد لگنهاوزن ،اخلاق اصالت،ترجمه منصور نصیری
- 32- «اسلام، جامعه و مدرنیته»، دانشگاه آزاد بروکسل، 7 اکتبر، 2004)